

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 ПОВЧИЊА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЂУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ЧОСТИТАМ.

(Наставак.)

Софка. Опростите, ал' ја сам била на музици?

Стева. Тако! А ко ти је допустио?

Софка. Милостива госпоја ми је рекла да идем?

Стева. Моја жена?

Софка. Да, одмах чим је дошао онај господин.

Стева. Какав господин?

Софка. Ја га не познајем, нисам га за ово 14 дана, што сам код вас, никад видела.

Стева. До сто ђавола, то је све лепше и лепше! А како изгледа тај господин?

Софка. Онако није баш ружан, пре би рекла да је леп човек!

Стева. Понда?

Софија. Понда ништа! Он је дошао, пољубио се с милостивом госпојом —

Стева. Шта пољубио се?...

Софка. Да, и после ми је милостива госпоја одмах рекла, да идем на музику, јер ме не ће требовати, и остала је са оним господином.

Стева. Гром и пако, девојко, то није истина!

Софка. Како да није, кад сам својим очима видела! Још ми је дао тај господин два сексера, што сам му торбу унела.

Стева. Торбу?... Тако је! Ја сам нашао у својој соби торбу. Нема сумње, то је љу-

бавник моје жене. А, то не може бити! Не може? А за што не? Гром и пакао, каква мисао!... Моје жене нема! Да нису побегли? Побегли? Он с мојом женом да побегне? А чекај се, лопове један, показаћу ти ја како се жене краду. Моја Мара оставила мене, мене, који је толико волим! Да, боме, ја сам се по целе ноћи картао, никад код куће, њој било дуго време, онај јој се лола удварао, е, па за што да ме не остави? Ал' не, она је моја жена, она се заклела пред олтарем, да ће ми верна бити, ма се ја и картао! Ху! Хоћу да полудим. Софка! Пиштољ овамо!

Софка (плачно.) Немојте, молим вас господине, да се убијете!

Стева. Ни речи, пиштољ овамо!

Софка. Ја не знам, како то изгледа!

Стева. Проклета девојко! (Утрчи у собу и изађе са пиштољем.) Сад идем, идем да се осветим. Ха, крвничко колено, крадљивче подли, твој је последњи час куцнуо! (Истрчи напоље).

Софка (трчи за њим.) Господине! Господине!

ПРИЗОР IV.

Спира Грабић (напит, улази и пева песму:)

„Дух времена сад је таки,
За слободу е' диже сваки,
Бела вила ори глас,
И у борбу зове нас,
Напред, напред, напред Србине!“

(Наставиће се.)

СРПСКА НАРОДНА ПОЗОРИШНА ДРУЖИНА.

(Свршетак.)

Оваким духом ваља задахнути и одушевљавати сваки позоришни завод, који хоће своје задатку да одговори. Али ако се не стане на пут томе, да глумци од позоришне уметности терају занат, ако место одушевљења, грамжење за новцем, место тежње за напретком и вештачким усавршењем, ситничарска сујета преотме мах: онда ће сваки дар глумачки да се поквари, да олоша, а од храма посвећенога музама не ће ништа друго бити до просто место за пуку забаву.

Друга главна брига управина била је дакле, да глумце учини свесним њиховог позива, па да од њих начини праве учитеље за народ, апостоле за све оно, што је лепо, добро и истинито, да би тако могли сејати по нашем свету семе лепе љубави и сваковрне врлине; главна је брига управина била, да подигне позориште на онај степен висине и савршенства, на коме ће постати за цео народ школа за морал и сваке врлине, узор доброг и углађеног укуса, носицац народне просвете и изражености, прави будионик народне свести, верни чувар народнога духа и језика, светло огледало сјајне и тужне прошлости и сретни гласник, ако Бог да, лепше будућности наше!

У колико је управа у оба ова правца своје задатку одговорила, остављамо свету и главној скупштини да пресуди; али толико ипак морамо споменути, да је управа своју дужност савесно вршила, а што се није онолико примагла своје задатку, колико је желела, томе су криве наше кобне прилике, које не допуштају, да се лети „небу под облаке“, него сваки час позоришту пропаћу прете. И при свим тим незгодама и неприликама, које су управу често приморавале, да се по nevoљи обазре на касу, па да по који пут даје и таке комаде, који не одговарају захтевима праве уметности, ипак слободно и без зазора може се рећи,

да се никад није угађало неплеменитим страстима, поквареном укусу, превртљивим ћудима разуздане светине, која у позоришту не тражи науке и одушевљења, него само просте забаве. Осигурајмо наше позориште тако, да не мора сваки час стрепити за свој опстанак; пружимо му таку помоћ, која ће учинити, да се не мора обзирати ни на бога на свету, него само на свој узвишени задатак: па ћемо се уверити, да ће ућутати сви приговори, који би се може бити могли чинити, што се овај комад по каткад по nevoљи даје.

Позоришна дружина обишла је од лањске главне скупштине до данас ова места: Вуковар, Земун, Нови Сад, Митровицу, Панчево, Бели Цркви и Вршац и давала је свега 190 представа, и то: у Вуковару 20 представа, у Земуну 12, у Новоме Саду због непрекидне кише само 1, у Митровици 18, у Панчеву 85, у Б. Цркви 19, и у Вршцу до 1 јула о. г. 35. У Вршцу ће се бавити позоришна дружина до свршетка овога месеца, а одатле ће доћи у Нови Сад, па ће или овде зиму провести, ако се међу тим каква дворана за представе сагради, или ће морати на другом месту зимништа тражити. Да ће наше народно позориште грдно штету претрпити, ако не узмогне у Новоме Саду зимовати, то ће увидити сваки, коме су год познате прилике, у којима се налази сада наше позориште. Свакако би само у корист позоришту ишло, кад би скупштина одредила неку новчану своту, која би се могла употребити као помоћ за подизање какве год привремене зграде за позоришне представе у Новоме Саду.

Под овом управом научила је позоришна дружина 62 нова комада, а 20 од старих. Међу новим комадима има 8 изворних позоришних и шаљивих игара, које су већином писане управо за наше народно позориште. Од постанка свога пак научила је позоришна дружина 136 комада, и то 35

изворних драма, 10 изворних шаљивих и позоришних игара, а друго је све које преведно, које посрбљено, које за наше позориште удешено.

Ето колики је полет дало наше народно позориште већ и за ово кратко време нашој народној и драматској књижевности!

Позоришна је дружина у прелозима, које су већ споменуте, ипак лепо напредовала у позоришној уметности. Осим позоришних дела из наше повеснице и нашег народног живота приказује позоришна дружина прилично добро и лепо и такве комаде, који траже лакоћу и финоћу у говору и у кретању, а огледала се и на пољу класичне драме. Ко је год видио како наша позоришна дружина приказује сада: „Сплетку и љубав“, „Марију Стјуартову“ и „Разбојнике“, — од Шилера; „Млетачког трговца“ и „Угрођену горопад“, од Шекспира; „Емилију Гатолијеву“ — од Лесинга; „Грофа Есекса“ од Лауба, и одломке из шекспиревог „Рихарда III.“ и „Лира“: тај мора признати, да је за ово кратко време знатан напредак учинила у позоришној умет-

ности. А шта би тек било, да управа не мора непрекидно бригу водити и о материјалним средствима? Шта би тек било, да се наше народно позориште не мора сељакати преко целе године од места до места, већ да може бар зиму увек на једном месту провести?

Не би л' дакле било од Бога грехота, а од људи зазор и срамота, да не осигурамо и не утврдимо наше народно позориште, то светилиште народне славе и величине, онда, кад је толике животне снаге показало? Ако икоме, то је заиста нама позориште прека духовна потреба, једино сигурно уточиште народнога духа, народне свести и поноса, народног језика и народних обичаја. Причимо дакле сви око тога, да га осигурамо, да га обезбедимо, ако желимо показати колико љубимо свој језик и своју народност, ако желимо показати, колико ценимо просвету и изображење, ако желимо показати, у колико знамо заступати име и достојанство народа нашег пред страним светом, који на дела наша мотри!

Помозимо сами себи, јер нам нико до Бога помоћи не ће!

И Ш Т Ш Њ Ш.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Разбојници.“) У уторак 29. фебруара приказивани су „Разбојници“ по други пут. О овој представи имамо само толико да рекнемо, да је испала много боље него прва. Сви су глумци без разлике боље глумили него први пут, а особито Брани (Карло) и Суботић (Фрања) тако су се одликовали, да их је публика при крају представе и опет изазвала. Осим тога публика је танпањем и одобравањем попраћила местимце још и игру К. Савићеве (Амалија), А. Лукића (Данило) и М. Станчића (Херман), који су од последње представе и опет леп напредак показали у својим улогама. —

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

(Нове књиге.) Сад је баш изашла из штампе и у трговини Стеве Ратковића у Новоме Саду може се добити нова књига: Шаран. Шаљива игра у једној радњи, од Јована Јовановића. Друго име:

Зборник позоришних дела. На свет уздаје управа српског народног позоришта. Свеска друга. Шаран. У Новоме Саду, српска народна задружна штампарија, 1872. На 16-ни, 36. стр. Стоји 20 н. а. вр.

Н Е К Р О Л О З И

* (Др. Матија Прелог), словеначки књижевник и ваљан родољубац умрло је скоро (рођен је 1813). Радио је против немштине и настојао је да пробуди народ словеначки. Скупљао је народне песме, помагао је да се у живот уведе „Матица словенска“, издао је науку о чувању здравља, превео је две шаљиве игре: „Прии Петар“ и „Законска со“, издавао је економски лист „Словенски господар“, оставио је у одломку један роман и више прича и смешца. Био је народни посланик у градачком сабору 1870. Ово је већ четврти пицац словеначки, који је за кратко време умрло.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТПЛАТА

ПРЕДСТАВА 37.

БРОЈ 24.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 7 МАРТА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

Л У Д А Ј Е.

ДРАМА У 2 РАДЉЕ, НАПИСАО МЕЛВИЉ, С НЕМАЧКОГ ПРЕВЕО Д. ЈОВСИЋ.

О С О Б Е:

Лорд Бернард Харлеј	Суботић.
Леди Ана, његова жена.	Ј. Маринковићка.
Нела, његова синовица	Д. Маринковићева.
Доктор Јолак	Брани.
Лорд Мексвел	Недељковић.
Сер Тома Вилгенс.	Рашић.
Давид, стари слуга харлејев	Хаџић.
Јонатан, пастирче.	Љ. Зорићева.

У петак 10 марта први пут: „У ПЕТАК.“ Шаљива игра у 1 радњи, с немачког превео Манојло Хрваћанин-Србендић. За тим по други пут: „ШКОЛСКИ НАДЗОРНИК.“ Шаљива игра у 1 радњи, с певањем, написао К. Трифковић.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 нов. а. вр. и то: у трговини Пере Нопадића, Паје Миросављевића, Стеве Ратковића и Јоце Филиповића, у срп. народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

Од „Зборника позоришних дела“ изашле су две свеске. У првој је свесци „Школски надзорник“, а у другој „Шаран.“ Свака од тих свезака стоји 20 новч. аустр. вредн. и може се добити обдан у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.